

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Тарас ПШЕНИЧНИЙ

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія та організація історичних та археологічних досліджень з основами інтелектуальної
власності**

для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітні програми
вид дисципліни

**03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Сходознавство
обов'язкова**

форма навчання	денна
навчальний рік	2024/2025
семестр:	1
кількість кредитів ECTS	5
мова викладання, навчання та оцінювання	українська
форма заключного контролю	залік

Викладачі:

- Комзюк Леонід Трохимович, канд. юрид. наук, доц. кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права інституту права;
- Павлов Юрій Валерійович, канд. філос. наук, доц. кафедри філософії та методології науки;
- Терпіловський Ростислав Всеволодович, д. іст. наук, проф. каф. археології та музеєзнавства історичного факультету;
- Кошелєв Артем Олександрович, д-р філософії, асис. кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету;
- Шевченко Наталія Ігорівна, канд. іст. наук, доц. кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету

Пролонговано: 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» ____ р.

20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» ____ р.

Розробники:

Комзюк Леонід Трохимович, канд. юрид. наук, доц. кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права інституту права;

Павлов Юрій Валерійович, канд. філос. наук, доц. кафедри філософії та методології науки;

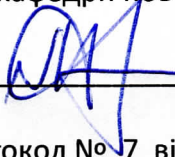
Терпіловський Ростислав Всеволодович, д. іст. наук, проф. каф. археології та музеєзнавства історичного факультету;

Кошелев Артем Олександрович, д-р філософії, асис. кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету;

Шевченко Наталія Ігорівна, канд. іст. наук, доц. кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

 Олег МАШЕВСЬКИЙ

Протокол № 7 від 24 січня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 4 від 25.1.2024 р.

Голова науково-методичної комісії Наталія ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – надати здобувачам освіти знання, вміння і навички, необхідні для проведення наукових досліджень у сфері історії та археології із застосуванням сучасних методів наукового пізнання та дотриманням вимог законодавства щодо прав інтелектуальної власності та академічної доброчесності.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

а) знати:

- термінологічно-понятійний апарат історичної науки;
- основи сучасних методів історичного пізнання;

б) вміти:

- працювати з нормативною та нормативно-правовою документацією;
- застосовувати інформаційні технології в освітньому процесі;
- узагальнювати отримані теоретичні знання;

в) володіти навичками написання академічних текстів.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Методологія та організація історичних та археологічних досліджень з основами інтелектуальної власності» складається з трьох блоків: «Організація історичних та археологічних досліджень», «Методологія наукових досліджень», «Основи інтелектуальної власності». В ході вивчення дисципліни здобувачі освіти отримують базові знання з права інтелектуальної власності; вдосконалюють знання методів проведення наукових досліджень в гуманітарній галузі знань; опановують методику проведення досліджень з урахуванням принципів етики і доброчесності; ознайомлюються з процедурами презентації результатів досліджень науковій спільноті; отримують досвід роботи зі спеціалізованими ресурсами для науковців.

4. Завдання (навчальні цілі): формування у студентів основних навиків самостійної наукової роботи. У результаті вивчення курсу студенти повинні засвоїти методологію наукової роботи; вміти самостійно проводити наукові дослідження в галузі сходознавства, знати методику роботи із джерелами і науковою літературою, чітко і аргументовано викладати свої думки усно і письмово, знати форми презентації результатів наукової роботи, вміти працювати із науковометричними базами, бути ознайомленими із законодавством України та світовим досвідом у сфері захисту інтелектуальної власності та використовувати отримані знання та навички для подальшої самостійної наукової роботи.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результати навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко вій оцінці з дисциплі ни
Код	Результати навчання			
1.1	<i>Знати</i> основи права інтелектуальної власності.	Лекції, самостійне опрацювання фахової літератури та нормативно-правових актів	Реферат	10%
1.2	<i>Знати</i> права та обов'язки суб'єктів наукової діяльності.	Лекції, семінари, самостійне опрацювання фахової літератури та нормативно-правових актів	Усне опитування, залік	9%
2.1	<i>Вміти</i> планувати і виконувати наукові дослідження із застосуванням сучасних наукових методів.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усне опитування, реферат, залік	17%
2.2	<i>Вміти</i> виконувати наукові дослідження, дотримуючись етики вченого та прав інтелектуальної власності.	Лекції, семінари, case study, самостійна робота	Усне опитування, реферат, залік	17%
3.1	<i>Вміти презентувати</i> результати наукової роботи у вигляді академічного тексту.	Лекції, семінари, самостійна робота	Оцінювання завдання самостійної роботи	10%
3.2	<i>Вміти аргументовано доводити</i> власні висновки.	Семінари, самостійна робота	Усні опитування, реферати	15%
4.1	Здатність до <i>самостійного формування</i> бібліографічної основи дослідження з використанням наукометричних, реферативних та бібліографічних баз.	Семінари, самостійна робота	Оцінювання завдання самостійної роботи	5%
4.2	Здатність <i>приймати обґрунтовані рішення</i> з дотриманням принципів академічної доброчесності.	Семінари, самостійна робота	Реферати, залік	17%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.

Результати навчання з дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
ПР 1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.			+	+	+	+	+	+
ПР 2. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань Сходознавства.	+	+	+	+	+	+	+	
ПР 4. Застосовувати у професійній діяльності у сфері Сходознавства сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.			+	+	+		+	
ПР 5. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері Сходознавства, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	+	+	+	+		+	+	+
ПР 7. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії країн Сходу до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.					+	+		
ПР 8. Розширювати актуалізовану джерельну базу в галузі Сходознавства за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.			+	+				
ПР 10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.					+	+		
ПР 11. Здатність розробляти та/або вдосконалювати методичне забезпечення освітнього процесу.							+	

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання (максимальний бал / пороговий бал для позитивної оцінки з відповідної форми контролю):

1. Оцінювання роботи під час семінарів тематичного блоку 1: РН 1.2, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 20 балів / 13 балів;
2. Оцінювання самостійної роботи з тематичного блоку 1: РН 3.1, 4.1 – 12 балів / 7 балів;
3. Оцінювання роботи під час семінарських занять тематичного блоку 2: РН 2.1, 3.2 – 12 балів / 7 балів;
4. Оцінювання самостійної роботи з тематичного блоку 2: РН 2.1, 3.2, 4.2 – 12 балів / 7 балів;
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять тематичного блоку 3: РН 1.1 – 12 балів / 7 балів;
6. Оцінювання самостійної роботи з тематичного блоку 3: РН 1.1 – 12 балів / 7 балів.

Підсумкове оцінювання:

Форма оцінювання – залік.

Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач освіти – 20 балів.

Оцінюються такі результати навчання здобувача: РН 1.2, 2.1, 2.2, 4.2.

Форма проведення заліку: тестування, види завдань – питання, що потребують розгорнутих відповідей.

Необхідна умова допуску до заліку: здобувач освіти не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **40 балів**. **Рекомендований мінімум** допуску до заліку – **48 балів**.

7.2. Організація оцінювання:

Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з таких видів занять – бали, отримані під час семінарів (усні опитування); виконання самостійної роботи; отримані під час складання підсумкового контролю (залік).

Зміст курсу поділений на 3 тематичні блоки. Кожний тематичний блок включає в себе лекції і самостійну роботу студентів, тематичні блоки 1-2 включають також семінари.

До тематичного блоку 1 входять **теми 1-4**, на тематичний блок 2 припадає **тема 5**, на тематичний блок – **тема 6**.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: *поточне оцінювання* (усне опитування, самостійна робота) і *підсумкове оцінювання* (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (з них: семестрове оцінювання 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – 20 балів).

Тематичний блок 1		Тематичний блок 2		Тематичний блок 3		Залік
Семінари	Самостійна	Семінари	Самостійна робота	Семінари	Самостійна робота	
20 max	12 max	12 max	12 max	12 max	12 max	20 балів max

Впродовж семестру робота студента оцінюється під час **кожного семінару**. Оцінюються такі види роботи на семінарі: *доповідь, доповнення, коментар, запитання до доповідача, участь у дискусії*.

Критерії оцінювання роботи студентів на **семінарах**:

- змістовна доповідь

4

- змістовне доповнення

3

- орієнтування в дотичних питаннях / доповнення / коментар 2
- участь у дискусії / запитання 1
- відсутня робота студента на семінарі 0

Самостійна робота здобувачів освіти варіюється в залежності від тематичного блоку.

1. Самостійна робота тематичного блоку 1 «**Організація історичних та археологічних досліджень**» передбачає виконання двох завдань. Завдання 1 – підготовка наукової рецензії на опрацьовану здобувачем монографію (запропоновану викладачем або ж на вибір здобувача з урахуванням його наукових інтересів). Завдання 2 – підбір актуальної літератури за тематикою курсової / кваліфікаційної роботи здобувача з використанням наукометричних та реферативних баз. Виконані самостійні роботи подаються викладачеві не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру.

Критерії оцінювання результатів самостійної роботи:

Критерій	Кількість балів
Рецензія	
Грунтовність опрацювання монографії	0-3
Логічність та аргументованість висновків щодо монографії	0-3
Правильність оформлення тексту	0-3
Рецензія відсутня / порушено принципи академічної доброчесності.	0
ВСЬОГО	9
Список літератури	
Застосування рекомендованих баз для пошуку	0-1
Кореляція підібраних джерел із темою дослідження	0-1
Правильність оформлення бібліографічних записів	0-1
ВСЬОГО	3

2. Самостійна робота до тематичних блоків 2 «**Методологія наукових досліджень**» і 3 «**Основи інтелектуальної власності**» передбачає підготовку здобувачами освіти рефератів, які розкриваються окремі (вужчі) аспекти відповідних блоків.

Критерії оцінювання рефератів:

Критерій	Кількість балів
Розкриття суті теми	10-12
Підбір літератури	7-9
Логічність та аргументованість висновків	4-6
Правильність оформлення тексту і посилань	0-3
Реферат відсутній / порушено принципи академічної доброчесності.	0
ВСЬОГО	12

У випадку відсутності здобувача з поважних причин, відпрацювання та перескладання самостійних робіт і контрольних заходів здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка».

Залікова робота складається із 10 тестових питань, кожне з яких оцінюється у 2 бали.

7.3. Шкала відповідності оцінок.

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. 8.1. Тематичний план лекцій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тематичний блок 1. Організація історичних та археологічних досліджень				
1.	Академічна доброчесність в діяльності науково-педагогічного працівника ЗВО.	4	3	15
2.	Права та обов'язки суб'єктів наукової діяльності. Етика вченого.	4	3	15
3.	Процедура написання та публікації академічних текстів з історії та археології.	4	3	15
4.	Використання наукометричних, бібліографічних, реферативних баз.	4	3	15
Тематичний блок 2. Методологія наукових досліджень				
5.	Методологія наукових досліджень.	5	5	21
Тематичний блок 3. Основи інтелектуальної власності				
6.	Інтелектуальна власність як фактор суспільного розвитку. Поняття, система і джерела права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності.	5	5	21
ВСЬОГО		26	22	102

Загальний обсяг – 150 год., в тому числі:

- лекції: **26 год.;**

- семінари: **22 год.;**

- самостійна робота: **102 год.**

9. Рекомендовані джерела.

Основні:

1. «Етичний кодекс ученого України» v0002550-09 (2009). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>.
2. Добронравова І. С. та ін. (2018). *Методологія та організація наукових досліджень. Посібник для магістратури*. Київ: ВПЦ «Київський університет».
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-ХІІ (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
4. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 848-VIII (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
6. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
7. Зашкільняк Л. О. (б. д.). *Постмодернізм в історичній науці*. Енциклопедія історії України. http://www.history.org.ua/?termin=Postmodernizm_istorychnij.
8. Орлюк О. П. та ін. (2016). *Основи інтелектуальної власності: Навчальний посібник*. Київ: Інтерсервіс.
9. Стельмах С. П. (2009). *Методологія історії, методологія історичної науки*. Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі. Київ: Наукова думка. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Metodologiya_istorii.
10. Яковенко Н. (2007). *Вступ до історії*. Київ: Критика.

Додаткові:

1. Лупаренко Л. (2021). Еволюція відкритих електронних науково-освітніх систем і їх використання у вітчизняному освітньому просторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 2, 236-372. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v25i2.775>.
2. Якимчик А. (2020). Щодо проблеми використання в Україні наукометричних показників: на прикладі аналізу публікаційної активності окремого науковця. *Вісник Національної академії наук України*, 9, 66-77. <https://doi.org/10.15407/vsn2020.09.066>.
3. Биков В. Ю. та ін. (2020). Відкриті цифрові системи в оцінюванні результатів науково-педагогічних досліджень. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 1, 294-315. <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.3589>.
4. Коломієць Н. (2019). Сучасні методології оцінювання дослідницьких організацій у світі й в Україні з використанням наукометричних показників. *Історія науки і біографістика*, 2. <https://doi.org/10.31073/istnauka201902-01>.
5. Бойченко М. (2020). Філософська методологія історичного дослідження сфери освіти (про необхідність запобігання тенденційності історичних досліджень). *Мультиверсум. Філософський альманах*, 1, 84-97. <https://doi.org/10.35423/2078-8142.2020.1.07>.
6. Валле В. (2010). *Спадок Джеймса I та королеви Анни: охорона інтелектуальної власності у часі й просторі*. К.: Дух і літера.

10. Додаткові ресурси:

1. Academia – <https://www.academia.edu>.
2. DOAJ – <https://doaj.org>.
3. Google Scholar – <https://scholar.google.com>.
4. Index Copernicus – <https://journals.indexcopernicus.com>.
5. Open Ukrainian Citation Index (OUCI) – <https://ouci.dntb.gov.ua>.
6. ORCID – <https://orcid.org>.

7. Publons – <https://publons.com>.
8. Scopus – <https://www.scopus.com>.
9. Web of Science – <https://www.webofscience.com>.
10. Реєстр наукових видань України – <http://nfv.ukrintei.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності - www.wipo.int.
12. Офіційний веб-сайт Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (проблематика інтелектуальної власності) - <https://www.unesco.org/en>.
13. Офіційний веб-сайт ДП «Український інститут інтелектуальної власності» - www.ukrpatent.org
14. Copyright Timeline: A History of Copyright in the United States - <https://www.arl.org/copyright-timeline>.
15. Privilege and Property: Essays on the History of Copyright - <http://www.openbookpublishers.com/product/26/privilege-and-property--essays-on-the-history-of-copyright>.